

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 1, Article Number: 1C0489

NWSA-EDUCATION SCIENCES

Received: April 2011

Accepted: January 2012

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Halit Arslan

Ahmet Naci Çoklar

İsmail Şahin

Selcuk University

arslanhalit@hotmail.com

ahmetcoklar@selcuk.edu.tr

isahin@selcuk.edu.tr

Konya-Turkey

**REHBER ÖĞRETMENLERİN; İNTERNETE YÖNELİK REHBERLİK AÇISINDAN
YETERLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÖZET

Bu araştırmada öğrenci ve ailelerin yaşamlarında rehberlik hizmetinin sağlanması amacıyla okullarda görev alan psikolojik danışma ve rehberlik öğretmenlerinin internet kullanımı konusundaki karşılaştığı sorunlar araştırılmıştır. Nitel olarak desenlenen bu araştırma farklı eğitim kurumlarında ve il merkezinde görev yapan 12 rehber öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme yöntemi ile elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin internet kaynaklı sorunlara yönelik bir eğitim almadıkları, farklı sorunlar yaşadıkları ve öğrenciler ile öğretmenlere yönelik bazı öğretmenlerin rehberlik yapma konusunda kendilerini yeterli görmedikleri sonuçları bulunmuştur. Ayrıca rehberlik açısından öğretmenlerin öğrenci ve ailelere getirdikleri öneriler de paylaşılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Danışmanlık, Rehber Öğretmenler, Rehberlik, İnternet Rehberliği, İnternet

**EVALUATION OF THE GUIDANCE TEACHERS SUFFICIENCY IN TERMS OF INTERNET
USAGE**

ABSTRACT

In this research, to provide counseling services in the lives of students and families, the problems that the teachers, working as a psychological counseling and guidance in schools, faced on the use of internet were investigated. This research, designed qualitatively, was carried out with 12 guidance counselors working in a different educational institutions and in the city center. The data obtained by interview method were analyzed by content analysis. As a result of research, it was found that teachers have not received an education about the problems originating from internet, living different problems and some teachers have not seen themselves sufficiently qualified about their guidance to students and teachers. Recommendations for the guidance of teachers and students also brought their families also shared. Suggestions have been made in accordance with the data obtained.

Keywords: Psychological Counselling, Guidance Counselors, Guiding, Internet Using Guidance, Internet

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günümüzde İnternet; bilgi ve eğlence kaynağı olarak erişkinler için olduğu kadar çocuklar için de bir gereklilik halini almıştır. Kullanıcı profili olarak çocuğun ön plana çıkması ve giderek kullanımın artması internet ortamı için, her alanda olduğu gibi uyulması ve dikkat edilmesi gereken kuralları da beraberinde getirmektedir (Odabaşı ve diğerleri, 2007). Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) alınan verilere göre 2009 yılında %30'larda olan internete erişim imkânı olan hane oranı 2010 yılında %41,6'ya yükselmiştir (TUİK, 2010). Bu sebeple çocukların internete ulaşma konusunda daha kolay bir ortamın oluştuğu söylenebilir. Diğer yandan internet, çocuklar için bazı tehlikeler de taşımaktadır. İnternette Çocukları bekleyen tehlikeler Magid (2003) tarafından aşağıdaki şekilde sıralanmıştır;

- Uygun Olmayan İçerik
- Fiziksel Saldırı
- Virüsler ve Hacker'lar
- Yasaya Uygunluk ve Mali Boyut.

Bilinçli ve güvenli bir internet, çocuk ve aile ile toplum sağlığı açısından önem arz etmektedir. İnternet kullanırken karşılaşılabilecek risklerin, dikkat edilmesi ve uyulması gereken kuralların neler olduğunu bilinmesi gerekmektedir. Özellikle çocukların yaygınlaşan internet ortamında belirgin kurallar çerçevesinde yönlendirilmesi ve rehberlik edilmesi gerekmektedir. İnternette tehlikelere karşı sorumlu olan kişiler olarak anne babalar her zaman olduğu gibi ön planda gösterilebilir (Odabaşı ve diğerleri, 2007). Ancak ailelerin haricinde öğrencilere rehber edebilecek kişiler arasında öğretmenlerde önemli bir etkidir. Özellikle sorunların çözümünde görevli olarak öne çıkan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenleri de bilgi ve deneyimleri doğrultusunda ailelere ve öğrencilere bu konuda destek olmaktadır.

1.1. Rehberlik ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kavramları (Guidance and Psychological Counselling and Guidance Concepts)

Rehberlik, bireyin en verimli bir şekilde gelişmesi ve tatminkâr uyumlar sağlanmasında gerekli olan seçimleri (tercihleri), yorumlamaları, planları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve verileri kazanması ve ulaştığı bu seçme ve kararları uygulaması için eğitim kurumlarının hayatıyeti, değişimi ve gelişimini borçlu oldukları, eğitimin kalitesini ve verimini artıran bir sistem vardır ki, bu da rehberlik hizmetleridir (Buluç, 1996, s. 220).

M.E.B.'e bağlı okullarda rehberlik hizmeti 1975 yılında düzenlenen 9. Milli Eğitim Şurası'nda gündeme gelmiş ve şu şekilde belirtilmiştir: "Rehberlik hizmeti vermeye başlayan her okula, rehberlik çalışmalarına yardımcı olmak amacıyla, bir rehberlik danışma kurulu oluşturulur." ifadesi ile yerini bulmuştur (Tatlilloğlu, 1999, s.7).

Günümüz eğitim anlayışında rehberlik hizmetleri için ayrı bir örgütlenmeye ihtiyaç vardır. Öğretmenler eğitim faaliyetleri yanında profesyonelce rehberlik yapacak bir formasyona sahip değildirler. Bunun için de modern eğitim anlayışı her öğretmenin rehberlik kavramını anlamasını ve benimsemesini, bilimsel bir rehberlik görüşüne sahip olmasını ve yapacağı eğitim-öğretim çalışmalarını bu görüş açısından yürütmesini ister (Kuzgun, 1991-4, s.180).

1.2. PDR Eğitim Programlarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri (Informantion and Communication Techologies at Guidance and Psychological Counselling Education)

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğretmenliği bölümü eğitim programlarında bilgisayar içerikli çok fazla ders bulunmamaktadır. Lisans düzeyinde öğretmen adaylarına sadece genel bilgisayar ve internet kullanımını konu alan Bilgisayar I ve Bilgisayar II dersleri verilmektedir (YOK, 2011).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İnternetin yaygın kullanımına karşın, doğabilecek sorunların çözümünde okul adına ön plana çıkan yetkili birim rehberlik servisi, bu birim adına da rehber öğretmenlerdir. İnternetin olumsuzlukları ile başa çıkabilme konusunda öğretmenler; rehber öğretmenlerin almış oldukları eğitimler, yaşamış oldukları deneyimler ile öğrenciler ve ailelere yönelik yapmış olduğu öneriler açısından yeterliklerin belirlenmesi, bilinçli internet kullanımına dikkat çekmesi, rehber öğretmenlerin tecrübe ve görüşleri ile hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçlerine önerilerin getirilmesi açısından önemlidir.

"Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenlerinin öğrencileri açısından internete yönelik rehberlik eğitimi alma durumları ile bilgi düzeyleri, yaşadıkları sorunlar ve bu konuda rehberlik yeterlik düzeylerinin belirlenmesi" araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

- Rehber öğretmenlerin internet kullanımı konusunda eğitim alma durumları ve bilgi düzeyleri nedir?
- Rehber öğretmenlere iletilen öğrencilerin yaşadığı bilgisayar ve internet kaynaklı sorunlar nelerdir?
- Rehber öğretmenlerin öğrencilere yönelik internet kullanımı konusunda kendilerini yeterli görme durumları ve getirdikleri öneriler nelerdir?
- Rehber öğretmenlerin ailelere yönelik internet kullanımı konusunda kendilerini yeterli görme durumları ve getirdikleri öneriler nelerdir?

3. PROBLEM (PROBLEM)

Günümüzde bilgi ve iletişim kaynağı olarak önemli bir yere sahip olan internet, çok hızlı bir gelişim göstermiştir. Son yirmi yılda gelişen bu teknoloji, denetlenemeyen yapısı nedeniyle uygunsuz içerik, zararlı siteler, kumar, bağımlılık gibi beraberinde sosyal sorunları da birlikte getirmiştir (Odabaşı ve diğerleri, 2009). Yasal düzenlemelerin yeni şekillendiği bu teknoloji özellikle çocuklar, yani öğrencilerin sıklıkla yararlandığı bir ortam haline gelmiştir. Öğrencilerin internet kullanımı konusunda yaşadığı sorunların çözümünde anne-baba, öğretmenler gibi farklı bireylerin sosyal sorumlulukları bulunmaktadır. Yasal düzenlemeler çerçevesinde öğrenci sorunları ile ilgilenen bireylerden birisi de okullarda görev yapan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenleridir. Rehber öğretmenlerin, bilgisayar ve internet kullanımı ile bu süreçte yaşanabilecek sorunlar konusundaki hazır bulunuşlukları, gün geçtikçe önem kazanarak, internete yönelik sorunların çözümü açısından öğrenci ve aileler adına önem taşımaktadır.

4. YÖNTEM (METHOD)

4.1. Araştırma Modeli (Research Model)

Rehber öğretmenlerin internete yönelik yaşadıkları sorunların ve rehberlik düzeylerinin belirlendiği bu araştırma nitel bir çalışma olup, durum çalışması deseni şeklindedir. Araştırılan olguyu kendi yaşam çerçevesi içinde inceleyen, olgu ve içinde bulunduğu ortam

arasındaki sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma desenidir (Yin, 1984; Yıldırım ve Şimşek, 2006).

4.2. Katılımcılar (Participants)

Araştırma 2010-2011 öğretim yılında, farklı düzey eğitim kurumlarında ve il merkezlerinde (Aksaray, İzmir, Antalya, Bitlis) görev yapan 12 rehber öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin kıdem yılları 2 ile 17 yıl arasında değişmektedir. Öğretmenlerin çoğunun dersane, çok programlı lise, endüstri meslek lisesi, okul öncesi eğitim kurumları, özel okullar ve sağlık il müdürlüğü gibi farklı kurumlarda geçmiş deneyimleri bulunmaktadır. Sadece bir öğretmen iki yıldır aynı kurumda (Rehberlik Araştırma Merkezi) görev yapmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin tamamı şu anda il merkezinde görev yapmasına karşın 10 öğretmenin il, ilçe merkezleri ve köylerde öğretmenlik deneyimi bulunmaktadır. Öğretmenlerin şu an yaptığı görev yerleri ise 3 İlköğretim Okulu, 3 Anadolu Lisesi, 2 Rehberlik Araştırma Merkezi, 1 Özel Okul, 1 Yatılı İlköğretim Bölge Okulu, 1 İmamhatip Lisesi, 1 Turizm Otelcilik Meslek Lisesi şeklindedir.

4.3. Verilerin Toplanması (Gathering Datas)

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğretmenlerinin, öğrencilerin internete yönelik yaşadığı sorunları ve rehberlik önerilerini belirlemek amacıyla yarı - yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı - yapılandırılmış görüşme formu nitel alanda veri toplama amacıyla kullanılan tekniklerden birisidir. Bu yöntemde katılımcıların sorulara yanıtlar vermesi istenmektedir ve bu yanıtlar sesli olarak kaydedilmekte, sonra yazılı formata dönüştürülmektedir. (Creswell, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Veriler araştırmacılar tarafından toparlanmış, verilerin kâğıda döküm işlemi gerçekleştirilmiştir.

4.4. Verilerin Analizi (Analysis of Data)

Verilerin incelenmesinde nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan "içerik analizi" tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi kuramsal anlamda belirgin olmayan temalar ve eğer varsa alt temaların oluşturularak analiz edilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İçerik analizi için verilerden alınan verilerin indekslere işlenmesi, indekslerden kodların oluşturulması, kodlardan temaların çıkarılması, temaların düzenlenerek tanımlanması ve bu temalar doğrultusunda bulguların ortaya konarak yorumlanması şeklinde içerik analizi için gerekli olan işlemler sırası ile takip edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Verilen kodlanması, kodlardan temaların oluşturulması ve temaların tanımlanmasında verilerin güvenilirliği için veriler iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Araştırmacıların yanıtları karşılaştırılarak Miles ve Huberman (1994) tarafından ortaya konan Görüş Birliği / (Görüş Ayrılığı + Görüş Birliği)*100 formülü ile araştırmacının güvenilirliği %92 olarak hesaplanmıştır. Güvenilir ve analize uygun olduğu ortaya konulan veriler kodlara ve bu kodlardan temalara dönüştürülerek, başlıklar halinde bulgular yorumlanmıştır.

5. BULGULAR (RESULTS)

5.1. Rehber Öğretmenlerin İnternet Kullanımı Konusunda Eğitim Alma Durumları (Education Situations of Guidance Teachers' Internet Usage)

Araştırma kapsamında rehber öğretmenlere, bilinçli internet ve bilgisayar kullanımı açısından rehberlik yapabilme konusunda bir eğitim alıp almadıkları sorulmuş, bu soruya verdikleri yanıtlar incelenerek analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının hiçbirisi (% 0) gerek lisans dönemleri boyunca, gerekse görev süreleri boyunca bu konuda bir eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. Bu soruya 3 öğretmen lisans dönemleri süresince teknik dersler aldıkları yanıtını verirken, 2 öğretmen rehberlik görevlerinden dolayı kendilerini bireysel çaba ile geliştirdiğini ifade etmiştir.

Eğitim almama, alınan derslerin teknik boyutta kaldığı konusunda ve bireysel çaba ile öğrenim gerçekleştirdiğini ifade eden örnek öğretmen ifadeleri aşağıdaki şekilde verilebilir.

"Hayır, bu konuda hiçbir eğitim almadım."

"1 hafta Milli Eğitim Müdürlüğünde Açılan İleri Excel kursuna katıldım. Bilgisayar ile ilgili üniversitede bir 3 kredilik dersimiz vardı"

"Eğitim almadım ama internetten faydalanarak bu konuda çocuklara nasıl faydalı olabilirim diye internet kullandım. Öğrencilere nasıl yardımcı olabilirim diye sitelerden araştırma yapıyorum."

5.2. Rehber Öğretmenlerin Karşılaştıkları İnternet Kaynaklı Sorunlar (The Guidance Teachers' Problems About Internet Usage)

Araştırma kapsamında rehber öğretmenlere sorulan bir diğer soru ise öğrencilerinin onlara ilettiği veya kendilerinin çözmek zorunda kaldığı internet kullanımından kaynaklanan sorunlar yaşayıp yaşamadığı olmuştur. Öğretmenlerin verdiği yanıtlar aşağıdaki gibi tablolastırılabilir (Tablo 1).

Tablo 1. Rehber öğretmenlerin karşılaştıkları internet kaynaklı sorunlar

(Table 1. The guidance teachers' problems about internet usage)

Sorun Yaşama Durumu	n	%
Yaşadım	6	50
Yaşamadım	6	50
TOPLAM	12	100

Öğretmenlerin yarısı İnternet kullanımı konusunda sorun veya sorunlar yaşadıklarını ve rehberlik yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ifade ettikleri sorunlar Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2. Rehber öğretmenlerin karşılaştıkları internet kaynaklı sorunlar

(Table 2. Internet-related problems of guidance teachers)

Yaşanan Sorunlar	n	%
Aşırı kullanım/bağımlılık	3	23,07
Uygunsuz içerik	3	23,07
Psikolojik sorunlar	2	15,38
Akademik başarı düşüşü	1	7,69
Adli olaylar	1	7,69
Dil (Türkçe) sorunu	1	7,69
Oyun bağımlılığı	1	7,69
Kız öğrencinin evden kaçması	1	7,69
TOPLAM	13	100

Tablo 2 incelendiğinde, internette öğrencilerin yaşadığı ve öğrenciler veya aileler tarafından rehberlik birimine başvurusu yapılan rahatsızlıkların büyük bir bölümünü aşırı kullanım ile bağımlılık nedeniyle yapıldığı ifade edilmiştir. Diğer başvurusu yapılan bir konu ise öğrencilerin psikolojik sorunlar yaşadığı şeklinde olmuştur. Diğer sorunlar ise argo konuşma (dil sorunu), aşırı oyun oynama, kız öğrencinin evden kaçması ve İnternet kullanımından kaynaklanan adli sorunlar şeklinde sıralanmıştır. Bu konuda en fazla oranda yaşanan sorunlar aşağıdaki şekilde örneklendirilebilir.

"...veliler tarafından kontrol edilmediği takdirde günlük kullanımı 8 saatlere çıkan öğrencilerimiz mevcut. 2 öğrencim ortalama 8 saat internet kullandıkları için Ankara'da psikiyatri Kliniğinde tedavi görmüşlerdir. Bir yılı aşkın süre de ilaç kullandıklarını gördüm..."

"...Örneğin uygun olmayan paylaşım sitelerinde kendileri hakkında olumsuz fotoğrafların yayınlanması ile ilgili sorunlar oldu..."

Öğretmenlerin yarısı internet kullanımından kaynaklanan sorunlar yaşadığını belirtirken, kalan yarısı ise internet kaynaklı sorun yaşamadıklarını belirtmiştir. Bu nedenler aşağıdaki şekilde örneklendirilebilir.

"Gelir düzeyi düşük ve yoksulluk içinde bulduklarından dolayı kişisel bilgisayarları olan öğrenci sayısı oldukça az. Bu nedenle bu tarz talep gelmemektedir."

"Çalıştığım ilköğretim okullarında bilgisayar konusunda gerekli alt yapı olmadığı için bu konuda öğrencilerden sorun bildirilmedi."

5.3. Rehber Öğretmenlerin, İnternet Kullanımı Konusunda Sorun Yaşayan Öğrencilere Önerileri (Suggestions of Guidance Teachers to Students Who Has Problems on Internet Usage)

Rehber öğretmenlerin internet konusunda öğrencilere rehberlik yapabilme durumlarına yönelik verdikleri yanıtlar analiz edilmiştir. 1 öğretmen öğrencilerden sorun gelmediğini belirterek bu konuda yeterli düzeyini belirtmemiş ve öneride bulunmamıştır. Öğretmenlerin rehberlik durumları sorusuna verdikleri yanıtlar analiz edilerek paylaşılmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Rehber öğretmenlerin internet konusunda öğrencilere rehberlik yapabilme durumları
(Table 3. Guidance level of guidance teachers on internet usage)

Rehberlik	n	%
Yaptım/yapabilirim	8	66,6
Yapmadım/yapamam	3	25
Sorunla Karşılaşmadım	1	0,84
TOPLAM	12	100

Öğretmenlerin çoğu bu konuda rehberlik yaptıklarını ya da yapabileceklerini düşünmektedirler. Ancak 3 öğretmenin rehberlik açısından kendini yeterli görmemeleri de önemli bir bulgudur. Yeterli görmeyen öğretmenlerden birisi bu sorumluluğu teknik bilgi olarak algılamış ve sorumlunun bilgisayar öğretmeninde olduğunu belirtmiş, alan uzmanı birisine yönlendirme yapabileceğini ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen ise internetin çocuklar için çok cazip bir ortam olduğunu denetiminin önerilerle sağlanmasının zorluğunu belirtmiştir. Bir öğretmen ise bilgisayar ve internet kullanımı konusunda özellikle öğrencilerin kendilerinden daha yeterli olduklarını ifade etmiştir. Kendini yeterli görmeyen öğretmen ifadeleri aşağıda verilmiştir.

"...her zaman herkesin konusunda uzman olduğu alanlarda bilgi vermesi gerektiğini düşünüyorum. Bizim söylediklerimizin ancak öneriler olabileceğinden bir bilgisayar öğretmene veya bu amaçla çalışan başka kişilere yönlendiririm."

"Günümüz çağının öğrencileri bilgisayar ve internet konusunda ileri düzey bilgilere sahipler. Onlara hitap edecek bilgi düzeyine sahip olup olmadığım konusunda tereddütlüyüm..."

"...bizler öğretmen olarak sadece öğrencileri bilgilendirmekle kalıyoruz. Oysa internet interaktif bir şekilde kendisini yenileyebiliyor ve çok fazla duyu organına hitap ettiği için daha çekici olabiliyor."

Kendini yeterli gören 8 rehber öğretmene, internette yaşanan sorunları göz önünde bulundurarak öğrencilere hangi önerilerde buldukları sorulmuştur. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar aşağıdaki şekilde tablolastırılmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Rehber öğretmenlerin sorun yaşayan öğrencilere yönelik getirdiği/yaptıkları öneriler
(Table 4. Suggestions of guidance teachers to students who have problems)

Öğrencilere Yönelik Öneriler	n	%
Zaman kontrolünü sağlama	2	18,1
Girilen sitelere dikkat etme	2	18,1
Oyun seçimine ve süresine dikkat etme	2	18,1
Amaca yönelik kullanım uyarısı	1	9,1
Arkadaş seçimine dikkat etme	1	9,1
Bilgilendirici eğitim verme	1	9,1
Okul kurallarını hatırlatma	1	9,1
İnternet kafelere gitmeme	1	9,1
TOPLAM	11	100

Tablo 4'ten de görüldüğü gibi, rehber öğretmenlerin öğrencilere yönelik yapmış oldukları öneriler sekiz başlıkta toplanmıştır. Rehber öğretmenlerin tarafından öğrencilere en çok yapılan önerilerin zaman kontrolü (süre kısıtlaması) ve girilen sitelere dikkat etme (uygunsuz içerikten kaçınma) ve oyun seçimine (şiddet içeren ya da bağımlılık tehlikesi) dikkat etme uyarılarında bulunduğu görülmüştür. Bu konuda örnek öğretmen ifadeleri aşağıdaki gibi verilebilir.

"...bilgisayar ve internet konusunda özellikle internet konusunda zararlı sitelere girmenin sakıncaları, bu gibi sitelere korunma yolları..."

"Öğrenciler arkadaş seçimine önem göstermelidirler. Çünkü arkadaş tavsiyesiyle internet ve cafelere alışmaktadırlar..."

5.4. Rehber Öğretmenlerin, Ailelere Yönelik Önerileri (Proficiency of Guidance Teachers and Suggestions to Families)

Öğretmenlere yöneltilen bir diğer soru ise çocukları konusunda internet kullanımından kaynaklanan sorun yaşayan ailelere rehberlik yapıp yapmayacakları/yapıp yapmadıkları sorusu olmuştur. Rehber öğretmenlerin internet konusunda öğrencilere rehberlik yapabilme durumlarına yönelik verdikleri yanıtlar analiz edilmiştir ve Tablo 5'te sonuçları verilmiştir.

Tablo 5. Rehber öğretmenlerin internet konusunda ailelere rehberlik yapabilme durumları
(Table 5. Guidance level of guidance teachers on internet usage)

Rehberlik	n	%
Yaptım/yapabilirim	10	83,3
Yapmadım/yapamam	2	16,7
TOPLAM	12	100

Öğretmenlerin çoğunluğu tarafından ailelere yönelik rehberliğin yapılabilirdiği veya öğretmenlerin kendilerini yapabilecek düzeyde yeterli gördükleri söylenebilir (Tablo 5). Yeterli görmeyen öğretmenlerden ilki velilerin rehberlik konusunda kendilerine gerekli desteği göstermemelerini gerekçe gösterirken, ikinci öğretmen ise bu konunun kendisinin işi olmadığı düşüncesinde olduğunu ifade etmiştir. İki öğretmenin ifadeleri aşağıda verilmiştir.

"...Rehber öğretmenin bu konuda yapması gereken bir şey olduğunu düşünmüyorum. Kelime anlamı olarak rehber belki kılavuz, yönlendiren demek ama rehber öğretmenin bilgisayar ve internet kullanımı konusundan ziyade daha çok davranış bozuklukları, duygusal bozukluklar, okul-arkadaş- aile ve kişisel sorunlarla ilgilenmesi gerektiğini düşünüyorum."

"Yeterli görmüyorum. Bu konuda öğrenci ile ailenin ortak kararı ve bu kararı uygulaması çok önemli. Ama ne yazık ki genelde aileden istediğimiz desteği alamıyoruz."

Diğer yandan on öğretmen kendisini internet kullanımı konusunda ailelere rehberlik edebilecek yeterlikte görmüştür. Bu öğretmenlerin ailelere yönelik önerileri ise aşağıda verilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Rehber öğretmenlerin aileler getirdiği/yaptıkları öneriler
(Table 6. Suggestions of guidance teachers to families)

Ailelere Yönelik Öneriler	n	%
Çocuğu internette kontrol etme	3	23,1
Empati kurma ve model olma	2	15,3
Zararlı sitelerin kontrolü-filtre programları	2	15,3
Harçlık kısıtlaması ve maddi denetim	1	7,7
Sınav dönemlerinde yasaklama	1	7,7
Arkadaş kontrolü	1	7,7
Aşırı kullanımı engelleme	1	7,7
Eğitim alma-bilinçlenme	1	7,7
İnternetin dersten sonra ödül olması	1	7,7
TOPLAM	13	100

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenlerinin yaptıkları / getirdikleri öneriler daha çok ailenin denetim mekanizmasını harekete geçirmesi gerektiği şeklindedir. Ailelere empati kurma ve kendilerinin kullanım ile model olmaları şeklinde öneri getirdikleri de görülmüştür. Bir diğer yöntem ise uygunsuz içeriğin filtre programları ile engellenmesi olmuştur. Bunlara ek olarak öğretmenler farklı önerilerde de bulunmuşlardır. Aşağıda en çok frekansa sahip öneri örnek ifadeleri yer almaktadır.

"Maalesef aileler iyi niyetle eve internet bağlatıyorlar sonrasında kontrol mekanizmasını devreye sokamıyorlar... Aileler bilgisayar ve internet kullanımını biliyorlarsa çocuklarını internet kullanımı konusunda serbest bırakmamalıdır..."

"...öğrenciler ile ve veliler ile birlikte görüşmeler yapmaktayız. Bilgisayarın kullanımı, ders çalıştıktan

sonra ödül olarak verilmesi gerektiğini genel olarak velilere ifade ediyoruz.”

6. SONUÇ VE TARTIŞMA (RESULTS AND DISCUSSION)

Türkiye öğrenci ve internet kullanan birey sayısı ile dünyada önemli bir konumda bulunmaktadır. 2009 yılı verilerine göre Türkiye’de internet kullanım yaşı 5’e kadar inmiş olup, yaş oranı düştükçe internet kullanım oranı artmaktadır ve öğrencilerin de %88.2’si tarafından internet kullanılmaktadır (TÜİK, 2010). Hızlı gelişen ve yapısal bir denetim mekanizması bulunmayan bu teknoloji, beraberinde bir takım sosyal ve bireysel sorunları da getirmiştir (Odabaşı ve diğerleri, 2007). Bu açıdan tehlikenin farkında olmak, gerekli tedbirleri önceden almak ailelerin sorumluluğu arasındadır. Ancak bu konuda öğrenciler açısından yaşanan sorunların çözüm noktalarından birisi de okulun rehberlik servisidir. Bireyin bütün yönleriyle ele alınması ve bütün olarak gelişimine yardımcı olunması, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin bir işlevi olduğunu ifade edilmiştir (Küllahoğlu, 2001). Bu açıdan öğrencilere ve ailelere destek hizmeti olarak okullarda bulunan psikolojik danışma ve rehberlik birimlerinin bu konuda yaşanan sorunların bilincinde olması ve alınması gereken önlemlerle sürece katkı sağlaması önemlidir. Bu kapsamda araştırmada rehber öğretmenlerinin internet konusunda rehberlik düzeyleri ele alınmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- Rehber öğretmenlerden hiçbirisi lisans eğitimleri süresince bu konuda eğitim almadığını ifade etmiştir. Buna karşın rehber öğretmenler internet kaynaklı rehberlik konusunda bireysel çabaları ile öğrenim gerçekleştirmektedirler.
- Öğretmenlerin yarısı internet kaynaklı sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Rehberlik servisinde en çok karşılan sorunlar aşırı kullanım/bağımlılık, uygunsuz içerik, psikolojik sorunlardır. Buna karşın kız öğrencinin evden kaçması, oyun bağımlılığı, dil sorunu ve adli sorunlar da yaşanan sorunlar arasında ifade edilmiştir.
- Rehber öğretmenlerin öğrencilere rehberlik konusunda büyük bir kısmı kendisini yeterli görmektedir. Ancak bu konuyu alan uzmanının sorunu olarak gören, internette öğrencilerin daha yeterli olması nedeniyle yetersiz olduğunu ifade eden ve internetin çocuklar için çok eğlenceli olması nedeniyle önerilerin çok dikkate alınamayacağını belirten üç öğretmen kendisini yetersiz görmüştür.
- Rehber öğretmenlerin öğrencilere yaptıkları veya yapabileceklerini ifade ettikleri öneriler içerisinde en fazla oranda ifade edilenler ise zaman kontrolü, girilen siteler dikkat etme, oyun seçimi ve süresine dikkat etme şeklinde sıralanmıştır.
- Ailelere yönelik rehberlik açısından on öğretmen rehberlik yapabileceğini belirtmiştir. İki öğretmen rehberlik yapamayacağını belirtmiştir. Kendi sorumluluğu olmadığını düşünen bir öğretmen ile ailelerin ilgisizliğinden şikâyet eden bir öğretmen rehberlik konusunda olumsuz yanıt vermiştir.
- Ailelere yönelik getirilen veya daha önce yapılmış olan öneriler ise çocuğun internette kontrol edilmesi, empati kurma ve model olma, filtre programlarının kullanılması şeklinde sıralanmıştır.

7. ÖNERİLER (RECOMMENDATIONS)

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Rehber öğretmenlerin internet konusunda yaşanan sorunlar ve alınması gereken önlemler konusunda önemli bir gereksinimi bulunmaktadır. Bu kapsamda lisans düzeyinde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenliği bölümlerinde bu konuya seçmeli veya zorunlu derslerle yer verilmeli, Hizmetiçi Eğitim kapsamında kurslar düzenleyerek öğretmenlerin bu konuda bilinçlenmeleri sağlanmalıdır.
- Rehber öğretmenlerin, bilgisayar ve internet kullanımı konusunda yaşanabilecek sorunlar konusunda vizyonunu açabilecek, meslektaşları ile görüş alışverişinde bulunabilecekleri sanal platformların oluşturulması bu konuda bilinç oluşturacaktır.
- Rehber öğretmenlere, aile ve öğrenciler açısından internet kaynaklı olası sorunların ortaya konulduğu ve bu paydaşlarla paylaşabilecekleri broşür, afiş gibi basılı materyaller temin edilmelidir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 22-24 Eylül 2011 tarihleri arasında Elazığ'da düzenlenen "(ICITS-2011) 5. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu"nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Aydın, S., (1998). Eğitimde Uygulamalı Rehberlik. Ankara: Barış Kitap Basın Yayın Dağıtım.
2. Bakırcıoğlu, R., (1994). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: Turhan Kitabevi
3. Buluç, B., (1996). Örgütsel Değişme ve Direnç, Ankara: Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı:42
4. Creswell, J.W., (2005). Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research (2nd ed.). N.J.: Pearson Merrill Prentice Hall.
5. Kuzgun, Y., (1991). Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık. Ankara: ÖSYM Yayınları
6. Kuzgun, Y., (2003). İlköğretimde Rehberlik. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
7. Külahoğlu, Ş., (2001). Okul Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Programlarının Geliştirilmesi. Ankara: PegemA yayıncılık.
8. Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). Qualitative Data Analysis (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
9. Odabaşı, H.F., Kabakçı, I. ve Çoklar, A.N., (2007). İnternet, Çocuk ve Aile. Ankara: Nobel Kitabevi.
10. Tatlıoğlu, K., (1999). Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisinden Beklentiler Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
11. TÜİK - Türkiye İstatistik Kurumu, (2010). Son Üç Ay İçinde Bireylerin Yaş Grubu, Eğitim Ve Anket Uygulama Dönemindeki İşgücü Durumuna Göre Bilgisayar Ve İnternet Kullanım Oranları. Retrieved May 12, 2010, from http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=42.
12. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
13. Yin, R.K., (1984). Case Study Research: Design and Methods. Newbury Park, CA.:Sage.
14. YOK - Yükseköğretim Kurumu, (2011). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri. Retrieved June 08, 2011, from <http://www.yok.gov.tr/content/view/16/52/>.